

Albertus Magnus, más néven Nagy Szent Albert, (születési neve: Albrecht Bollstädt) (Lauingen, 1200 körül – Köln, 1280. november 15.) német teológus, filozófus, polihisztor, egyháztanító, a skolasztika kiemelkedő alakja. Sokaknak csak halvány elképzelésük van Szent Albert működéséről, és alig tudják, milyen gazdagon kitöltött napokat élt, s hogy miért kapta az utókortól a „Nagy” megtisztelő jelzőt.

Családi nevén Bollstadti Albert gróf 1223-ban Padovában lépett a domonkosok közé, s ezzel kezdetét vette pihenést nem ismerő lázas tevékenysége, melyet mint szerzetes és pap, tanár és író, provinciális és regensburgi püspök, prédikátor, s végezetül ismét mint hallgató szerzetes folytatott haláláig.

Albert korának egyik zseniális szellemi építőmestere. Életét látva megsejthetünk valamit a középkori Európa és emberének tágasságából. A nagy építési tervek korszaka ez, amelyek szerint városokat és katedrálisokat építettek; olyan törvényhozás időszaka, amely vallásos lelkülettel kultúrát határozott meg. A közös katolikus hit szolgáltatta az alapot a népek életéhez, az a hit, amely több mint egy évezreden át a politikai közösségben is biztosította a polgárok jogait.

Albert a Duna mentén született. Padovában találkozott Szász Jordánnal, aki a domonkos rend generálisa volt és megnyerte Albertet. Később az Alpokon túlra, Kölnbe küldte őt, abba a nagy középkori német városba, amely Északnyugat-Európa nagy útjainak találkozási pontjában feküdt. Ez a Rajna parti város lett Albert későbbi útjainak kiindulópontja, melyek során az akkor ismert világ felét bejárta. A Rend megbízásából több városban megszervezte a rendi főiskolát: Hildesheimben, Freiburg im Bresgauban, Regensburgban és Strassburgban. De ezek a városok csak állomások Albert Párizsba vezető útján, amely az első európai egyetemre vitte. A Párizsi Egyetemen a domonkosok két professzori székkal rendelkeztek, de a franciáké volt az előjog, hogy saját nemzetbeli professzort jelöljenek rá. Albert az első idegen domonkos, aki itt katedrát kapott.

Kölnben Albert tovább folytatta tudományos munkáját. Megalapította a rendi egyetemet, amelyből később, a 19. század végén kialakult a Kölni Városi Egyetem. Katedrája köré húszonev nemzet növendékei sereglettek össze, köztük Aquinói Szent Tamás is, kinek nagysága előtt

később a mester, Albert is meghajolt. Még öreg kora ellenére is elsietett Párizsba, hogy Tamás, egykori növendéke tanítását megvédje.

A politikát alárendelte Isten országának. Amikor a Staufi uralkodóház elvesztette hatalmát, az egész birodalom az interregnum bizonytalanságának áldatlan állapotába került; „császár nélkül, félelmetes időköt” éltek. 1273. október 1-én a német választófejedelmek királlyá választották Habsburg Rudolfot. Ekkor Albert elment a Lyoni zsinatra, és úgy jellemezte a pápa előtt az újonnan megválasztott királyt, mint az igazság harcosát és a rend emberét. Ezek után X. Gergely a választást elismerte.

Albertot leginkább természettudósként ismerik az emberek. Az első indításokat a természettel való foglalkozásra Itáliában kapta. A természet csodái és rejtélyei először itt tárultak föl előtte. Későbbi élete folyamán a természettudománynak majd minden ágával foglalkozott: orvostudománnyal, fiziológiával, állattannal, növénytannal, fizikával, kémiával, földrajzzal, geológiával, ásványtannal, csillagászával. Különleges szeretettel volt az élet iránt. A növény- és állatvilágot páratlanul ismerte. Jó megfigyelőképességéhez tudományos pontosság társult, ezért tudott olyan mélységekig behatolni a természet titkaiba, sért el olyan eredményeket, melyek előtt nemcsak a kortársak álltak meg ámulattal, hanem ma is tiszteletet parancsolnak. Természetesen Albert is korának gyermeke volt, ősi felfogások őt is korlátozták, de az elsők közé tartozik, aki nem a tekintélyre támaszkodó hittel, hanem a tapasztalat útján szerzett ismeretek alapján közeledett a természethez. Ezt az eszmét átsugározta a következő időkre is.

Albertnek mint teológusnak legnagyobb eredménye az, hogy fölfedezte Arisztotelész filozófiai írásait, és termékennyé tette azokat a teológia

számára. E műveket megtisztította minden ráakódott arab és egyéb rétegtől, s a tisztán arisztotelészi kincseket hasznosította. Ezzel megteremtette annak lehetőségét, hogy Tamás később nemcsak filozófiai, hanem teológiai kérdésekben is Arisztotelészre támaszkodhassék.

Ha valaki igazán látja Albert életét, önkéntelenül is fölmerül benne a kérdés, hogy egyetlen ember hogyan volt képes mindezt? Hogyan élhetett ilyen megterheléssel és ilyen szellemi feszültség közepette? Tettejének és termékenységének titka mély imádságos életében, Istennel való kapcsolatában rejlik. Van két mondata, amelyek rávilágítanak arra, hogyan is állt Isten színe előtt.

Az első így szól: „Uram, én azt szeretném, ha szeretett akaratom szerint ember lehetnék.” Amikor a pápa az immár 77 éves Albertot arra szólította föl, hogy vegye át a regensburgi püspökség vezetését, nem szívesen mondott igent, de a pápa szava számára Isten akaratát közvetítette. Egy tönkrement egyházmegyét kellett ismét életképesse tennie. Őt azonban semmi egyéni becsvágy nem hajtotta, csak az elődje hibáit akarta minél inkább kijavítani és jóvátenni. Két évvel később, mikor a rábízott földadatot végrehajtotta, alázatosan kérte a pápát, engedje, hadd éljen ismét egyszerű szerzetesként. S mikor a pápa beleegyezését adta, abban is Isten akaratát látta.

Albert második mondata: „Te magad menj Istenhez. Hasznosabb ez neked, mint ha az összes égből lévő szentet Hozzá küldenéd.” Ez a mondata az emberi lélek és Isten közti közvetlen kapcsolatot hangsúlyozza, amit semmi mással nem lehet helyettesíteni, s ebből ered az ember egész életének vallásos értéke. Albertnek nem lehet a szemére vetni, hogy keveset foglalkozott a világgal, vagy hogy nem tett volna érte eleget. De minden tevékenysége, utazása és kutatása, továbbá az emberiség érdekében tett szolgálata mellett soha nem feledkezett meg az egyetlen szükségéről, s nem is mellőzte azt. Miután a keresztes háború érdekében prédikált Németországban és Csehországban (1263--64) és rövid időt Würzburgban és Strassburgban töltött, 1270-től ismét Kölnben élt. Itt dolgozott általános tisztelettől övezetten 1280. november 15-én bekövetkezett haláláig. XI. Pius 1931-ben avatta szentté. Ünnepe 1932-ben vették föl a római naptárba.